

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Magyar Cementipari Szövetség (Budapest) I.r., a Duna-Dráva Cement Kft. (Vác) II.r. és a Holcim Hungária Cementipari Rt. (Lábatlan) III.r. felpereseknek a Gazdasági Versenyhivatal (Budapest) alperes ellen versenyügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében a Fővárosi Bíróság 2005. évi január hó 21. napján kelt 2.K.33.814/2002/24. számú ítélete ellen a III.r. felperes által 26. sorszám alatt, az alperes által 25. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, a III.r. felperes gazdasági erőfölénnyel való visszaélésének elbírálására vonatkozó rendelkezéseit helybenhagyja, egyebekben az arra vonatkozó megállapítását, hogy a felperesek versenykorlátozó magatartást nem tanúsítottak, hatályon kívül helyezi, és az I.fokú bíróságot e körben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

Ez ellen az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság az alperes határozatát megváltoztatva megállapította, hogy a felperesek versenykorlátozó magatartást nem valósítottak meg, II.r. felperest a bírság megfizetése alól teljes mértékében mentesítette, a III.r. felperessel szemben kiszabott bírság összegét 20.000.000 Ft-ra mérsékelte, egyebekben a III.r. felperes keresetét elutasította. Az irányadó tényállás szerint az I.r. felperesi egyesület célja a cement és mészipari termelő, szolgáltató önálló szervezetek összefogása, gazdasági érdekeiknek az egyeztetése, képviseljük belföldön és külföldön, munkáltatói érdekképviselet ellátása, alapszabálya szerint feladata az

információgyűjtés, elemzés és szolgáltatás. A II.r. és III.r. felperesek cementgyártással is foglalkoznak.

A II.r. felperes tulajdonosa 2000. év végén a német Schwenk és Heidelberg csoportok, III.r. felperes tulajdonosa a svájci Holderbank csoport, és a cementgyártással foglalkozó BÉCEM Cement és Mészipari Rt. tulajdonosa a II.r. és a III.r. felperesi tulajdonosi csoportok. A II.r. és a III.r. felperesek piaci részesedése 1997. és 2000. év között 48-50%, illetve 34-35%, a BÉCEM Rt.-é 18-11% volt. Az ország keleti részén működő III.r. felperes (jogelődje) 1998-1999. években a nagykereskedőkkel olyan tartalmú szerződést kötött, amelyben árkedvezményt juttatott azoknak a szerződő partnereinek, amelyek vállalták, hogy import cementet nem forgalmazzanak. Az I.r. felperes 2000. évig tagjaitól, a hazai cement és mészgyártó társaságoktól rendszeresen a termelés, az értékesítés és a készletezés mennyiségi adatait gyűjtötte össze, a feldolgozott adatokból gyorsjelentést, és havi adattárat készített, amelyet továbbított tagjainak. A havi jelentés összefoglaló adatokat tartalmazott a termékek termelésére és értékesítésére vonatkozóan, a termelés és az értékesítés telephelyenkénti adatait vállalkozásonkénti bontásban, illetve gyárankénti taglalásban is megadta.

Az alperes 2001. április 12-én versenyfelügyeleti eljárást indított a felperesekkel, továbbá a BÉCEM Rt.-vel szemben, mivel feltételezni lehetett, hogy megállapodásaikkal megsértették a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvénynek (a továbbiakban: Tpv.) a gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalmáról rendelkező 11.§-át, továbbá a III.r. felperes visszaélt gazdasági erőfölényével. Az alperes vizsgálat tárgyává tette, hogy

- az eljárás alá vont cementgyártók a Magyar Cementipari Szövetség keretén belül, a piacvédelmi intézkedésekre és a dömpingellenes vámra vonatkozó kérelmekhez kapcsolódóan egymás számára bizalmas üzleti adatokat tettek megismerhetővé, és így megsértették a Tpv. 11.§-át,
- az eljárás alá vont cementgyártók a Magyar Cementipari Szövetség keretén belül több éve folyamatosan, havi rendszerességgel verseny befolyásolására alkalmas információkat közöltek egymással, és
- a Holcim Rt. olyan kedvezményrendszert alkalmazott, amely alkalmas volt az importverseny korlátozására.

A vizsgálat eredményeként az alperes a 2002. október 8. napján kelt Vj-73/2001/65. számú határozatában megállapította, hogy [1.pont] az eljárás alá vont vállalkozások és a Magyar Cementipari Szövetség azzal, hogy havi adattár néven 2001-ig olyan információs rendszert

működtettek, amely egyes vállalkozásokra vonatkozó, máshonnan be nem szereshető, a többi vállalkozás üzleti döntéseit befolyásoló üzleti adatokat tartalmazott, versenykorlátozó módon egyeztetették piaci magatartásukat. Megállapította továbbá, hogy [2.pont] a Holcim Rt. jogelődje által a forgalmazók javára alkalmazott kedvezményrendszer, amely szerint az import cementet nem forgalmazók emiatt árkedvezményben részesültek, gazdasági erőfölénnyel való visszaélésnek minősül. Az 1. pontbeli jogsértés miatt a II.r. felperesre 80.000.000 Ft, a III.r. felperesre 40.000.000 Ft, a 2. pontban megnevezett jogsértés okán a III.r. felperesre 30.000.000 Ft bírságot szabott ki.

Az alperes határozata I. tényállás részében ismertette az eljárás alá vont vállalkozásokat, a hazai cementgyárak termékeit, az árak alakulását és a szállítási területeket, az I.r. felperes havi adattárát, a piacvédelmi intézkedésekkel, a dömping eljárással kapcsolatos információcserét, a II. részben a jogi értékelés során megállapította, hogy - miután a cementnek a Tpv. 14.§ /2/ bekezdése szerinti ésszerű helyettesítő áruja nincs - az érintett árupiac a szürke cement piaca, földrajzi piac pedig Magyarország egész területe. Kifejtette, hogy a vizsgálat nem tárt fel összehangolt magatartásra utaló körülményt, ugyanakkor megállapította a versenyt korlátozó hatású és célzatú információcserét a vizsgálat alá vont felek között. E körben értékelte a piacvédelmi és dömping eljárásához kötődő, a havi adattárhoz kapcsolódó információcserét, az információcserében érintett adatok jellegét és korát, a piac struktúráját, és összegezte az álláspontja szerint megvalósult információkartellt.

A gazdasági erőfölénnyel való visszaélés kapcsán az alperes megállapította, hogy a vizsgált időszakban: 1996-tól 2001-ig a cement piac nagyfokú koncentrációt mutatott. Az öt cementgyár 1996. október előtt lényegében három szereplő kezében volt, az érintett vállalkozások költségstruktúrája megközelítően azonos volt. A cement lényegében homogén terméknek tekintendő, amely iránti kereslet nagymértékben ár rugalmatlan. A cement alapvető szükségletű árucikk az építkezéseknél, ha ára növekszik, a kereslet nem fog visszaesni. A vizsgált időszakban piacon lévő magyar cementgyártóknak egyedüli versenytársaként a növekvő, de számos ország több cége között megoszló import tekinthető. Az érintett vállalkozások együttes piaci részesedése olyan mértékű, ami egyértelművé teszi gazdasági erőfölényes helyzetüket. Az import kétségtelenül jelentett bizonyos fokú versenyt a magyar gyártók számára, de arra tendenciájában sem volt alkalmas, hogy veszélyeztesse a magyar gyárak közös erőfölényét, csak korlátozottan lett volna képes a magyar termelőket helyettesíteni. A magyar cementgyártók egymással nem álltak élénk versenyben, közös érdekük, hogy a növekvő kereslet ne nyomja le az árakat. A piac nagymértékben áttekinthető, így a gyáraknak módjukban állt nyomon követni a piaci részesedések esetleges változásait, és

a többi termelő főbb értékesítési adatait, piaci potenciáját. Az alperes idézve a Tpv-t-nek a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmát meghatározó 21.§-át megállapította, hogy 1998-ban és 1999-ben a III.r. felperes (jogelődje) által általánosan alkalmazott kedvezménypolitika, amely szerint 4%-os kedvezményt kaptak az ömlesztett, és 6% kedvezményt a zsákos cement kereskedők, amennyiben külföldi cementet nem forgalmaznak, visszaélésnek minősült, indokolatlanul

akadályozza ugyanis a piacra lépést az az ár, illetve kedvezménypolitika, amely szerint a kereskedő akkor formálhat jogot egy bizonyos mértékű kedvezményre, ha vállalja, hogy a szállító versenytársaitól, vagy versenytársai egy részétől nem vásárol az adott termékkel versengő árut. E magatartása jól illeszkedett a cementipar azon próbálkozásai közé, amelyekkel a keleti cementimport visszaszorítását célozták.

Az alperes határozata III. pontjában a szankció körében a jogkövetkezmény kiszabásának szempontjait, az általa értékelt enyhítő és súlyosbító körülményeket értékelte.

Az I.r. felperes keresetében annak megállapításával, hogy jogsértést nem követett el, a határozat megváltoztatását, II.r. és III.r. felperések keresetükben elsődlegesen a határozat megváltoztatásával a velük szemben indított eljárás megszüntetését, másodlagosan az alperes új eljárásra kötelezése nélkül a határozat hatályon kívül helyezését, míg harmadlagosan a bíróság csökkentését kérték. A felperések együttes álláspontja az volt, hogy információ kartellt nem valósítottak meg, az alperes e körben a bizonyítékokat; körülményeket tévesen értékelte, amelynek okán téves jogkövetkezményt is alkalmazott. A III.r. felperes vitatta, hogy kedvezményre jogosító magatartásának tényleges hatása lett volna, sőt állította, hogy annak tényleges hatása nem volt, nem került sor a szerződéses partnerekkel szembeni fellépésre sem. Álláspontja szerint e kedvezményezés alkalmatlan a visszaélés megvalósítására, ugyanakkor a kikötés nem volt indokolatlan, mert a beáramló import sújtotta az ország keleti részét, és a fővárost is érintette.

Az alperes a határozatában foglaltak fenntartásával a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az alperes határozatát akként változtatta meg, hogy megállapította: a felperések versenykorlátozó magatartást nem valósítottak meg, egyben a II.r. felperest a bíróság megfizetése alól mentesítette; a III.r. felperes bíróságának összegét 20.000.000 Ft-ra mérsékelte, egyebekben a III.r. felperes keresetét elutasította. Indokolásában az eljárás megindításának jogszerűségét vizsgálva megállapította, hogy a jogalkotó az eljárás kezdeményezését elrendelő döntés ellen külön jogorvoslatot nem biztosított, amelyből arra lehet következtetni, hogy a hatóság vizsgálati jogosultságát nem kívánta eljárási keretek közé szorítani. A Tpv-t. 11.§-ának /1/ bekezdése pedig

kifejezetten lehetőséget biztosít az I.r. felperessel szembeni eljárásra is. Kifejtette, hogy az alperes az Államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (a továbbiakban: Áe.) 26.§-ának /1/ bekezdését és 43.§-ának /1/ bekezdés c) pontját nem sértette meg, a szükséges tényállást feltárta, és határozatát kellő részletességgel indokolta. Nem sértette meg továbbá sem az Áe. 2.§-ának /1/ és /7/ bekezdésében foglalt eljárási elveket, sem az Alkotmány 2.§-ának /1/ bekezdését.

Az elsőfokú bíróság az információ kartell körében idézte a Tptv. 11.§-ának /1/ bekezdését, és álláspontja szerint az alperes elmarasztaló döntésének meghozatalakor abból indult ki, miszerint .r. felperes az adatok begyűjtése után készített összesítő mellett a cementgyárakhoz azokat a kimutatásokat is továbbította, amelyek a gyárankénti bontást tartalmazták. Rögzítette, hogy a 2005. január 21-i tárgyaláson „arra derült fény, hogy a havi adattár összesítő részén kívüli, gyárankénti részletezés megküldésének tényét az I.r. felperes tagadását megcáfolva semmilyen bizonyíték nem támasztja alá. Emellett a csatolt iratokból merítve sem igazolható a továbbítás megtörténte". A felperesek magatartásának megítélésékor ezért azt kellett vizsgálnia, hogy a havi adattár nem kétségesen továbbított összesítő táblázatának egyedüli ismerete mellett is helytálló-e az alperes jogi érvelése. Megállapította, hogy a havi adattár összesítő részének információtartalma olyan mértékben általános, hogy e tény már önmagában kétségesse teszi a mögötte meghúzódó tilalmazott megállapodás, illetve összehangolt magatartás fennállását. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a lényegesen szűkebb információtartalom óhatatlanul felerősíti azt az elvárást, amely konkretizálja, hogy az 1996-2001-ig fennálló tilalmazott magatartás piacra gyakorolt versenykorlátozása mikor és miként realizálódott. Ennek részletezésével azonban az alperes adós maradt. Emiatt azt állapította meg, hogy a Tptv. 11.§-ának /1/ bekezdés megsértése nem róható a felperesek terhére.

A továbbiakban az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a III.r. felperes gazdasági erőfölényének hiányára nem hivatkozott, a kedvezmény alkalmazását nem vitatta, azonban a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés a sérelmes kikötés alkalmazásával már megvalósult. Ilyen kedvezménnyel, a piacra való ilyen beavatkozással csak jogellenesen lehet eljárni. Az, hogy a kedvezményt tartalmazó szerződés betartását a III.r. felperes ellenőrizte-e, szankcionálta-e, illetve vizsgálta-e, ez csak a jogsértés súlyát csökkentő körülmények között értékelhető. Az elsőfokú bíróság megállapította továbbá, hogy a III.r. felperes a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. törvény (a továbbiakban: Gt.) 55.§-ának /1/ bekezdése,

67.§-ának /1/ bekezdése, a Tpvt. 53.§-ának /1/ és /2/ bekezdése alapján nem kétségesen a HCM jogutódja, és jogelődje kötelezettségeiért helyt kell állnia. Az elsőfokú bíróság a megváltoztató döntései alapján változtatott a bírság összegeken.

Az ítélettel szemben a III.r. felperes és az alperes nyújtott be fellebbezést.

A III.r. felperes fellebbezésében az ítélet megváltoztatásával keresete teljeskörű teljesítését kérte. Hivatkozott arra, hogy a vizsgált időszakban nem volt erőfölényes helyzetben, nem tanúsított visszaélészerű magatartást, versenyjogi értelemben nem tekinthető a HCM jogutódjának.

Az alperes fellebbezésében az ítélet megváltoztatásával a felperesek keresetének teljeskörű elutasítását kérte. Lényegében megismételte és fenntartotta a határozatában foglaltakat.

A III.r. felperes és az alperes az ellenérdekű fél fellebbezésének, az I.r. és a II.r. felperes az alperes fellebbezésének az elutasítását kérte.

A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezéseket a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 256/A.§-ának (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A III.r. felperes fellebbezése nem alapos, az elsőfokú bíróság ítéletének alperesi fellebbezéssel érintett része érdemi elbírálásra alkalmatlan.

Rámutat a másodfokú bíróság arra, hogy döntési jogosultsága nem korlátlan. Eljárásának és határozatának kereteit - a Pp. 253.§-ának /3/ bekezdéséből kitűnően - a fellebbezési kérelem és ellenkérelem (csatlakozó fellebbezés) tartalma jelöli ki. A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezések keretei között az elsőfokú bíróság ítéletének csak a III.r. felperes fellebbezésével támadott, a gazdasági erőfölényre, és az alperes fellebbezésével támadott információkartellra vonatkozó részeit értékelhette.

A Tpvt. 22.§-ának /1/ bekezdése értelmében gazdasági erőfölényben van az érintett piacon (14.§), aki gazdasági tevékenységét a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja, anélkül, hogy piaci magatartásának meghatározásakor érdemben tekintettel kellene lennie versenytársainak, szállítóinak, vevőinek és más üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására. A /3/ bekezdés alapján gazdasági erőfölényben lehet egy vállalkozás vagy több vállalkozás közösen. A Tpvt. 21.§-ának i) pontja szerint tilos a gazdasági erőfölénnyel visszaélni, így különösen a piacra lépést (más módon) indokolatlanul akadályozni.

A Pp. 324.§-ának /1/ bekezdése alapján a közigazgatási perekben is alkalmazandó Pp. 164.§-ának /1/ bekezdése szerint a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek

kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóban fogadja el. Az idézett jogszabályok alapján a másodfokú bíróság megállapította: az alperes határozatában részletesen megindokolta, bizonyította azt a megállapítását; hogy az ellenőrzött időszakban a vizsgálat alá vont cégek, köztük a III.r. felperes, a magyar cementpiacon közös gazdasági erőfölényben voltak. A III.r. felperes nem bizonyította ezen hatósági megállapítás helytelenségét, jogsértő voltát, ezért a gazdasági erőfölénye hiányára vonatkozó kereseti kérelme bizonyítatlanság okán nem alapos. A III.r. felperes nem vitatta az alperes által (jogsértőnek) minősített kedvezményrendszer alkalmazását. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal és az alperessel abban, hogy e kedvezményrendszer alkalmazása (függetlenül az eredményétől, és az ellenőrzésétől) a Tpv. 21.§-ának i) pontjába ütközően jogsértő, és a III.r. felperes a Gt. 55.§-ának /1/ bekezdése és a 67.§ /1/ bekezdése alapján jogelődje kötelezettségeiért köteles helyt állni.

Mindezek folytán a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253.§-ának /2/ bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletének a III.r. felperes gazdasági erőfölénnyel való visszaélésének elbírálására vonatkozó rendelkezéseit helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a versenykorlátozó magatartásra vonatkozó teljes részében érdemi másodfokú elbírálásra nem tartotta alkalmasnak, mert azt az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabálysértéssel hozta meg.

Nem volt vitatott a felek között az, hogy az alperes által vizsgált időszak: 1996-2000. évekre kiterjedő volt. Az elsőfokú bíróság azonban a versenykorlátozó magatartással kapcsolatos határozatrészre vonatkozóan előterjesztett felperesi keresetről a tárgyalási jegyzőkönyvek, és az ítélet szerint 2001. évre vonatkozó dokumentumok, okiratok alapján döntött, a tárgyaláson a feleket 2001. év szeptember havi adattárról nyilatkoztatta, és nem állapítható meg, illetve az ítéletben nem indokolta meg azt, hogy a vizsgált időszak felperesi és alperesi bizonyítékait miért nem értékelte. A felperesek keresete a határozatnak a vizsgált időszakokkal kapcsolatos megállapításaira és annak jogkövetkezményeire vonatkozott. Súlyos, és a másodfokú eljárásban nem orvosolható jogsértés az, ha az elsőfokú bíróság alkalmatlan, a közigazgatási határozathoz és a keresethez nem tartozó bizonyítékok alapján dönt.

Az alperes határozatában a felperesek jogsértését a 2001-ig tanúsított magatartás alapján állapította meg, amikor az adatgyűjtés még szabályozatlan volt. A közigazgatási iratok között (II.csomag) fekszik el a 2001. április 12-én kelt (és január 1-jétől hatályos, irányadó) adatgyűjtési és adatszolgáltatási rend, valamint a két megelőző év decemberi „Havi adattár” - az egész évi adatokat tartalmazó - füzött, összekapcsolt példánya, amelyekből a perbeli időszakra vonatkozó ismeretek nyerhetőek lettek volna. Ezeket azonban az elsőfokú bíróság

figyelmén kívül hagyta, és olyan bizonyítékot értékelt, amely már a szabályozott időben és a vizsgálat alatt, de a vizsgálatlal érintett időn kívül keletkezett.

A fentiek miatt a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a felperesek versenykorlátozó magatartásával kapcsolatos részében hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot e körben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

Az elsőfokú bíróságnak a megismételt eljárásban az alperes által vizsgált időszakra előterjesztett felperesi keresetről, bizonyítékokról kell döntenie. Vizsgálnia kell, hogy az I.r. felperes által gyűjtött rendelkezésére bocsátott adatokat rendszerezve tartalmazó adattár kapcsán üzleti titok és az alóli felmentés szükségessége szóba jöhet, vagy sem, a szükséges nyilatkozatokat be kell szereznie, a felmerülő érveket, bizonyítékokat ütköztetnie kell, és a teljeskörűen feltárt tényállás alapján lesz abban a helyzetben, hogy a felperesek keresetét az információ-kartell tekintetében érdemben elbírálja.

A III.r. felperes sikertelen fellebbezése okán a Pp. 78.§-ának /2/ bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes másodfokú perköltségét, valamint a 6/1986.(VI.26.) IM számú rendelet 13.§-ának /2/ bekezdése alapján köteles viselni a feljegyzett fellebbezési illetéket.

A Fővárosi Ítéltábla a hatályon kívül helyező rendelkezéséhez kapcsolódóan a Pp. 252.§-ának /4/ bekezdése alkalmazásával csak megállapította a peres felek másodfokú eljárásban felmerült perköltségének összegét, amelynek viselése kérdésében az elsőfokú bíróság dönt az eljárást befejező határozatában.

Budapest, 2006. évi május hó 03. napján